

Güneşteki Esmaların tecellisi

Malatya'dan Mehmet bey: “8. Mektup'ta güneşte sekiz ismin tecellî ettiği yazılıyor. Bu isimlerden altısı Otuzuncu Lem'a'da, biri İkinci Şuâ'da zikredilmiş. Sekizincisi hangisidir?”

Sekizinci Mektup'ta, Rahmân ve Rahîm isimlerinin bütün kâinâtı kucaklayan, her canın ve her canlının bütün ebedî ihtiyâcını karşılayan ve tatmin eden ve herkesi hadsiz düşmanlarından emîn kılan kuvvetli ve büyük birer nûr olduğu beyan ediliyor. Âcîz ve zayıf insanın bu iki büyük isme ulaşması hem dünyevî, hem uhrevî ihtiyaçları açısından hayatî önem taşımaktadır. İnsanoğlu hadsiz ihtiyaçlarını karşılamak ve kalben sonsuz derece tatmin olmak için bu isimlere ulaşmalıdır. Yoksa en büyük servet sahibi de olsa, en yüksek yatlarda ve katlarda da yaşasa, insan perîşanlıktan yakasını kurtaramayacaktır.

Bedüzzaman Hazretlerine göre Rahman ve Rahîm isimlerine yetişmek ve bu isimlerden medet almak için insanın önünde aslında hiç de zor olmayan yollar vardır. Hatta insan bu yolların kolaylığı ve kendine yakınlığı bakımından oldukça zengindir. Bu vesîleler şunlardır: Fakr, Şükür, Acz ve Şefkat. Yani Allah'ın sade bir kulu olduğunu ve O'nun ikrâmının hâricinde bir hiç olduğunu bilmektir. Yani aslında bir âciz ve fakir kuldan ibâret olduğunu bilmek ve Allah'a hadsiz şükrederek mahlukâta şefkatli davranmaktır. İşte bu davranış, bu tutum, bu anlayış, bu yaklaşım ve bu tavır Allah'ın râzı olduğu kulluk hâlidir ki, bizi Rahmân ve Rahîm isimlerinin şefkatine ve rahmetine ulaştırır, Allah'ın merhametini ve şefkatini üzerimize çeker.

Üstad Saîd Nursî Hazretleri burada Hazret-i Yâkup Aleyhisselâm'ın Hazret-i Yûsuf Aleyhisselâm'a karşı şiddetli hissinin ve kuvvetli duyarlılığının temelinde yatan hakîkatin ne olduğunu soruşturur. Bu, daha önce de İmam-ı Rabbânî tarafından gündeme getirilmiştir ve buna “aşk ve muhabbet” denmiştir. Oysa Saîd Nursî Hazretlerine göre bu kuvvetli hislerin temelinde aşk ve muhabbet değil; şefkat vardır. Yani Hazret-i Yâkup Aleyhisselâm, Hazret-i Yûsuf Aleyhisselâm'a şiddetli aşkından dolayı değil, kuvvetli şefkatinden dolayı hususî bir ilgi göstermiş, onun diye getirilen kanlı gömleğe inanmamış, ümidini hiç kesmemiş, hep bir hayırlı haber beklemiş, fakat haber geciktikçe hasretle geçen yıllar onun kalbini bir kor gibi yandırmış ve Yûsuf'un (as) acısı gözlerini kör etmiştir. Nihâyet yıllar sonra bir gün Hazret-i Yûsuf'un (as) gömleğinin kokusunu tâ Mısır'dan algılayabilmiştir.

Çünkü Hazret-i Yâkup'ta (as), Hazret-i Yûsuf'a (as) karşı şefkat hissi hâkim durumdaydı. Şefkat; aşk ve muhabbetten çok daha keskin, çok daha parlak, çok daha ulvî, çok daha nezih ve peygamberlik makâmına çok daha lâyıktır. Fakat aşk ve muhabbetin, Allah'tan başkasına şiddetli biçimde duyulmasını farz etmek, yüksek peygamberlik makâmına uygun düşmemektedir. Demek Kur'ân-ı Hakîm'in parlak bir şekilde bildirdiği ve Rahîm ismine ulaşmaya vesîle olan Yâkup Aleyhisselâm'a ait şiddetli duygular, yüksek bir şefkat derecesidir. Vedud ismine ulaşmaya vesîle olan aşk ise, Züleyhâ'nın Yusuf Aleyhisselâm'a karşı duyduğu muhabbette söz konusudur.

Bedüzzaman'a göre, Kur'ân-ı Hakîm, Hazret-i Yâkup Aleyhisselâm'ın yüksek duygularını Züleyhâ'nın duygularından ne derece yüksek göstermişse, şefkat hissi, aşk hissinden o derece yüksektir. Şefkat muhabbetten yüz derece daha geniş, daha parlak ve daha yüksektir. Çünkü şefkat bütün yönleriyle latiftir, nezihdir, geniştir, hâlistir, sâfîdir, mukabele istemez, bedelsizdir. Hattâ en âdî hayvanların bile yavrularına duydukları bedelsiz ve fedâkârâne şefkatleri buna delildir. Aşk ve muhabbetin ise çok dereceleri var ki, tenezzül edilmeyecek şekildedir. Aşk mukabele ister, bedelsiz yürümez, karşılık görmekle devam eder. Aşkın ağlamaları bir nevi bedel ve karşılık istemektir.

Üstad Hazretleri burada bir mîsal verir: Meselâ bir zat şefkat ettiği evlâdı münasebetiyle bütün yavrulara, hattâ bütün canlılara şefkat eder ve Rahîm isminin genişliğini bütün yürek sahiplerinde görür ve gösterir. Halbuki aşk yalnız sevgiliye mahsus duyulur. Hattâ her şeyi sevgiliye fedâ ettirir. Sevgiliyi övmek ve güzel göstermek için de aşk, başka güzelleri kiskandırır, hürmetten düşürtür, güzelliklerini kırar. Hattâ âşıklar o derece ileri giderler ki, "Güneş sevgilimin güzelliğini görüp utanıyor. Görmemek için bulut perdesini başına geçiriyor" diyecek kadar sevgililerini güneşten daha parlak ve daha güzel gösterme çabasına girerler.

İşte Üstad Bedüzzaman burada, aşk belâsına güneşin gözden düşürülmesini görmezden gelmez ve âşıklara çıkışır: "Hey âşık efendi!" der, "Ne hakkın var, sekiz büyük ismin bir nûrânî sayfası olan güneşi böyle utandırıyor?"¹

Saîd Nursî Hazretleri güneş sayfasında tecellî eden sekiz büyük ismin neler olduğunu burada bildirmez. Otuzuncu Lem'a'da ele alınan ve işlenen Kuddûs, Adl, Hakem, Ferd, Hay ve Kayyum isimleri ile İkinci Şuâ'da işlenen Ehad isminden her birisini değişik veçheleriyle "ism-i âzam" olarak nazara verdiği doğrudur.² Bu isimlerin kâinâtın her bir yönüyle birlikte güneş üzerinde de tecellîsi ve tasarrufu bulunduğu şüphe yoktur. Ayrıca Üstad Hazretleri güneşin, Allah'ın bin bir isminden Nur isminin maddî bir aynası hükmünde olduğunu³; hadsiz fezâyı, boş ve yapa yalnız âlemi dolduran, nurlandıran ve şenlendiren temel hakîkatin de Rahman

ve Rahîm isimlerinin sıfatı olan “Rahmet” hakîkati olduğunu⁴ kaydeder.

Güneş üzerinde bu isimlerin tecellîleri bulunmakla birlikte, hiç şüphesiz başka isimlerin de tecellîleri söz konusudur. Burada, bunlardan başta Nur ismi olmak üzere sekizinin güneş üzerinde yoğun bir tasarrufa sahip olduğunu anlamalı; fakat bu isimlerin neler olduğu ilmini Allâmü'l-Guyub olan Cenâb-ı Allah’a bırakmalıyız. Bu, araştırmacı olmaya ve îmânı inkişaf ettiren bir yaklaşım olarak Allah’a meçhul bir mevcut unvanıyla bakmaya⁵ daha elverişlidir.

Dipnotlar:

- 1- Mektûbât, s. 35;
- 2- Lem’alar, s. 298-348; Şuâlar, s. 11-42;
- 3- Sözler, s. 558;
- 4- Sözler, s. 16; Lem’alar, s. 100;
- 5- Mesnevî-i Nûriye, s. 111